

DEFENSOR

L E G I S

DEFENSOR LEGISIN OIKEUSTAPAUSTEN HAKEMISTO 2004

KORKEIMMASTA OIKEUDESTA - FRÅN HÖGSTA DOMSTOLEN

DL nro Sivu

Ajokielto – Liikenneerikos.

A oli syyllistynyt törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen kuljettamalla henkilöautoa 161 kilometrin tuntinopeudella tiellä, jolla nopeusrajoitus oli 80 kilometriä tunnissa. Käräjäoikeus oli määrännyt A:n ajokieltoon, joka väliaikaisine ajokieltoineen oli kestänyt kuusi päivää. A määrättiin Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla käräjäoikeuden määräämän ajokiellon lisäksi kolmen kuukauden ajokieltoon. Ajokieltoa ei määrätty ehdolliseksi, koska teosta katsottiin aiheutuneen vaaraa toisten turvallisuudelle.

(D: R2003/705, T: 0462, KKO:2004:14)DL 2/2004 349

Alkoholi. - Veropetos. - Salakuljetus.

L oli tuonut 16 500 litraa alkoholijuomia Belgiasta Suomeen. Hänen ei katsottu syyllistyneen alkoholijuomien salakuljetukseen, koska niiden tuonti Euroopan talousalueeseen kuuluvasta maasta ei ollut luvanvaraista. Sen sijaan L tuomittiin veropetoksesta, koska hän kuljettamalla alkoholijuomat väliaikaisen valmisteverottomuusjärjestelmän ulkopuolella sekä esittämällä viranomaisille tosiasioiden vastaisen rahtikirjan, jonka mukaan kuorma olisi sisältänyt rakenstarvikkeita, oli yrittänyt aiheuttaa alkoholijuomista Suomessa kannettavan valmisteveron määräämättä jättämisen. Veropetosta pidettiin Korkeimman oikeuden tuomiossa mainituilla perusteilla törkeänä. RL 29 luku 1 §, RL 29 luku 2 §, AlkoholiL 82 § (459/1968).

(D: R2002/442, T: 2055, KKO:2004:86)DL 5/2004 977

Avioliitto - Puolison elatus

Kysymys puolison elatusavusta avioeron harkinta-aikana ja avioeroon tuomittamisen jälkeen. AL 46 § 1 mom. AL 47 §. AL 48 § 1 mom.

(D: S2003/743, T: 2347, KKO: KKO:2004:104)DL 6/2004 1202

Huoneenvuokra – Liikehuoneisto.

Liikehuoneiston vuokrasopimuksen ehdon mukaan vuokrasopimus oli määräaikainen ja pituudeltaan viisi vuotta päättyen 30.6.2000, minkä jälkeen vuokrasopimus jatkui toistaiseksi voimassa olevana sopimuksena, jonka irtisanomisaika oli kuusi kuukautta.

Kysymys siitä, oliko vuokralaisella oikeus 4.2.2000 irtisanoa sopimus päätty-
mään 31.8.2000. (Ään.)

(D: S2002/540, T: 0725, KKO:2004:34)DL 3/2004 546

Huumausainerikos. – Huumausaineen käyttörikos.

Syytetyn omaa käyttöä varten hallussaan pitämää 16,5 gramman hasista ei pidetty rikoslain 50 luvun 2 a §:ssä tarkoitettuna vähäisenä määränä huumausainetta. (Ään.) RL 50 luku 1 §, RL 50 luku 2 a §.

(D: R 2002/682, T: 2675, KKO:2003:94)DL 1/2004 153

Kiinteistönmuodostamislaki. – Rasite.

Yhtiö oli voimalaitoksen rakentamista varten ostanut Kymijoen ranta-alueita. Kaupassa myyjä oli pidättänyt erinäisiä maankäyttöoikeuksia sikäli kuin voimalaitoskäyttö ei ollut niiden esteenä. Kysymys käyttöoikeuksien vahvistamisesta pysyviksi rasitteiksi sen jälkeen, kun koskiensuojelulaki oli estänyt voimalaitoksen rakentamisen. (Ään.). ML 154 § 1 mom., KML 156 § 1 mom.

(D: M2002/155, T: 3112, KKO:2003:125)DL 1/2004 155

Laillinen este.

Vankeusrangaistusta suorittamassa ollut A jäi pois hovioikeuden pääkäsittelystä, johon hänet oli rikosasian asianomistajana kutsuttu saapumaan henkilökohtaisesti sakon uhalla. Kysymys siitä, oliko A:lla ollut laillinen este. (Ään.) Vrt. KKO:1976-II-46 Ks. KKO:2004:102. (Täysistunto) OK 12 luku 28 § 1 mom.

(D: R2003/199, T: 2249, KKO:2004:101)DL 6/2004 1198

Lapsen huolto ja tapaamisoikeus.

Avioeroasian yhteydessä oli lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 10 §:n 2 momentin nojalla annettu lasten asumista koskeva, vanhempien sopimuksen mukainen päätös. Päätöksen muuttamisen edellytyksiä oli arvioitava lain 12 §:n nojalla. AL 32 § 3 mom., L lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 10 § 2 mom, 12 §.

(D: S2003/526, T: 3113, KKO:2003:126)DL 1/2004 159

Oikeudenkäyntikulut.

Jutun voittanut asianosainen oli oikeudenkäyntiä pitkittämällä aiheuttanut vastapuolelle ylimääräisiä oikeudenkäyntikuluja. Hävinneen velvollisuudesta kor-

vata voittaneen asianosaisen oikeudenkäyntikulut vähennettiin mainittujen ylimääräisten kuluja määrää ja lisäksi se määrä, joka vastasi oikeudenkäynnin pitkittämisestä jutun voittaneelle asianosaiselle itselleen aiheutuneita ylimääräisiä kuluja. OK 21 luku 1 §, OK 21 luku 5 §.

(D: S2003/45, T: 0420, KKO:2004:13)DL 2/2004 347

Oikeudenkäyntikulut – Brysselin sopimus

Toisessa sopimusvaltiossa annetun velkomustuomion täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevaa hakemusia pidettiin asiana, jossa sovinto on sallittu. Kysymys vastapuolen velvollisuudesta korvata hakijan oikeudenkäyntikulut kärjäoikeudessa oli siten ratkaistava noudattaen soveltuvien osien oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 1 §:n säännöstä. Vastapuoli veloitettiin korvaamaan hakijalle menettelystä aiheutuneet tarpeelliset oikeudenkäyntikulut. OK 21 luku 1 §

(D: S2003/545, T: 854, KKO:2004:43)DL 3/2004 554

Oikeudenkäyntimenettely –Asianosaisen kuulustelu – Preklusio – Todistelu

Riita-asian asianosaisella, jota ei ollut kuulusteltu kärjäoikeudessa, ei ollut oikeutta tulla kuulustelluksi todistelutarkoituksessa hovioikeudessa. OK 25 luku 17 § 1 mom

(D: S2003/648, T:1558, KKO:2004:70)DL 4/2004 774

Oikeudenkäyntimenettely - Oikeudenmukainen oikeudenkäynti.

Lasten asumista ja tapaamisoikeutta koskevassa asiassa hovioikeudelle oli toimitettu selvitys lasten ja heidän vanhempiensa olosuhteista. Selvitykseen oli liitetty lasten mielipiteiden selvittämistä koskeva muistio ja toisen vanhemman perheolosuhteita käsittelevä lausunto. Hovioikeus, joka ei antanut liitteitä tiedoksi asianosaisille, jätti ne huomioon ottamatta katsoen, ettei niillä ollut vaikutusta asiaa ratkaistaessa. Korkeimman oikeuden päätöksestä ilmenevillä perusteilla hovioikeuden olisi pitänyt toimittaa myös liitteet tiedoksi asianosaisille.

(D: S2003/748, T: 1847, KKO:2004:79)DL 5/2004 973

Oikeudenkäyntimenettely - Pääkäsittely hovioikeudessa

Kärjäoikeudessa rangaistukseen tuomittu A oli valittanut hovioikeuteen ja vaatinut eräiden syytekohtien hylkäämistä ja ainakin rangaistuksen lieventämistä. Hovioikeus oli kutsunut A:n pääkäsittelyyn henkilökohtaisesti uhalla, että valitus jää sillensä. A saapui pääkäsittelyyn asiamiehen edustamana ja hovioikeus jätti valituksen sillensä. Koska hovioikeuden oli A:n valituksessa esitetyt perusteet huomioon ottaen tullut velvoittaa A saapumaan pääkäsittelyyn henkilökohtaisesti ja koska valituksen kohteena olevilla teoilla oli oleellinen merkitys myös arvioitaessa A:lle tuomitun yhteisen rangaistuksen oikeellisuutta, hovioikeuden ei katsottu menetelleen virheellisesti. Menettelyn ei katsottu olevan ristiriidassa myöskään Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6

artiklan 3 (c) kappaleen kanssa. (Ään.) Ks. KKO:2000:44. OK 26 luku 20 § 1 mom (165/1998). OK 12 luku 29 §. IhmisoikeusSop 6 art 3 (c) kappale.

(D: R2003/970, T: 2202, KKO:2004:94)DL 6/2004 1186

Perintö - Perinnönjako.

Perintökaaren 23 luvun 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua lupaa kuolinpesän omaisuuden myymiseksi ei voitu antaa perinnönjakokustannusten maksamista varten. PK 23 luku 8 §.

(D: S2002/809, T: 0003, KKO:2004:1)DL 2/2004 333

Rakennussuojelu - Omaisuuden suoja - Perustuslain etusija - Perustuslaki.

Rakennussuojelulain 9 §:n nojalla oli määrätty yhtiön omaisuutta koskeva väliaikainen toimenpidekielto, joka oli sittemmin kumottu. Yhtiö vaati valtiolta korvausta väittäen kiellon keskeyttäneen omaisuuden tuloa tuottavan käytön. Kysymys siitä, edellyttikö perustuslaissa turvattu omaisuuden suoja rakennussuojelulain 11 §:stä ilmenevien korvauseriaatteiden soveltamista myös mainittunlaiseen vahinkoon. (Ään.) (Vahv. jaosto). RakennussuojeluL 9 §, RakennussuojeluL 11 §, PL 15 §, PL 106 §.

(D:M 2000/36, T:1663, KKO:2004:26), Komm. Jaakko HusaDL 3/2004 532

Rekisterimerkintärikos.

B oli suostumuksensa mukaisesti valittu X Oy:n yhtiökokouksessa yhtiön hallituksen varsinaiseksi jäseneksi. Hallituksen jäsenyys ilmoitettiin kaupparekisteriin merkittäväksi. Todellisuudessa eräs toinen henkilö johti yhtiön liiketoimintaa ja päätti sen asioista. Kysymys rekisterimerkintärikoksen tunnusmerkistön täyttymisestä. (Ään.) RL 16 luku 21 § (769/1990)

(D:R2003/29, T: 2068, KKO:2004:88)DL 5/2004

Rikokseen osallisuus - Törkeä huumausainerikos - Kysymys osallisuudesta törkeään huumausainerikokseen.

(D: R2002/381, T: 1576, KKO:2004:72)DL 4/2004 781

Rikoksen yritys - Seksuaalirikos - Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö.

Vuonna 1949 syntynyt mies oli 11-vuotiaalle tytölle lähettämässään sähköpositiivisissä käyttänyt ilmaisia, jotka osoittivat, että hän oli pyrkinyt seksuaaliseen kanssakäymiseen. Kysymys siitä, täyttyikö lapsen seksuaalisen hyväksikäytön yrityksen tunnusmerkistö. (Ään.). RL 20 luku 6 §. RL 20 luku 10 §. RL 4 luku 1 § 1 mom (39/1889).

(D: R2002/1062, T: 1564 , KKO:2004:71)DL 4/2004 777

Tekijänoikeus - Tekijänoikeusrikkomus.

A oli tuonut maahan 80 CD-levyä ja 20 pelikonsolipeliä, jotka hän oli tiennyt laittomasti valmistetuiksi. Kysymys siitä, oliko A tuonut teoskappaleet maahan yleisön keskuuteen levitettäväksi ja oliko hän siten syyllistynyt tekijänoikeuslain 56 a §:ssä tarkoitettuun tekijänoikeusrikkomukseen. (Ään.), TekijänoikeusL 56 a § 1 mom 2 kohta.

(D: R2001/983, T: 3200, KKO:2003:136)DL 1/2004 162

Todistaja.- Asiantuntija - Asianosaisen käyttämä asiantuntija.

Vastaaja kuulustutti rikosasiassa A:ta niin sanottuna asiantuntevana todistajana. Oikeus ei ollut määrännyt A:ta asiantuntijaksi. Tällaisen asianosaisen käyttämän asiantuntijan palkkio määräytyi todistajia koskevien säännösten mukaan, eikä A:lla siten ollut oikeutta vaatimaansa palkkioon asiantuntijan työstä. OK 17 luku 55 §

(D:R2003/218, T:1969, KKO:2004:83)DL 5/2004 976

Todistelu – Henkilön tunnistaminen.

Kysymys henkilön tunnistamisesta ja näytön arvioinnista rikosasiassa.

(D: R2003/672, T:1407, KKO:2004:60), Komm. *Antti Tapanila*DL 4/2004 756

Tuhotyö - Törkeä tuhotyö - Vahingonteko - Törkeä vahingonteko

A oli syyttänyt kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kirkon palamaan seurauksin, että se oli tuhoutunut lähes kokonaan. Korkeimman oikeuden tuomiosta ilmevin perustein A:n katsottiin syyllistyneen tuhotyöhön. (Ään.). RL 34 luku 1 § 1 mom. RL 34 luku 1 § 2 mom. RL 34 luku 3 § 1 mom. RL 35 luku 2 § 1 mom.

(D: R2003/1075, T: 2210, KKO:2004:95)DL 6/2004 1191

Tuomioistuimen toimivalta – Yleinen tuomioistuin vai markkinaoikeus – Sopimaton menettely elinkeinotoiminnassa.

Kysymys markkinaoikeuden toimivallasta sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain 6 §:ssä tarkoitettua kieltoa koskevassa asiassa.

Kysymys myös tuotepakkauksen jäljittelystä ja siitä, oliko jäljitelmän käyttäminen markkinoinnissa hyvän liiketavan vastaista tai muutoin toisen elinkeinonharjoittajan kannalta sopimatonta menettelyä. (Ään.). SopMenL 1 §, SopMenL 2 §, SopMenL 6 §, SopMenL 7 §.

(D: S2003/228, T: 0115, KKO:2004:4)DL 2/2004 338

Syyteoikeus - Syyteoikeuden vanhentuminen.

Syyttäjä oli vaatinut rangaistusta velallisen epärehellisyydestä sillä perusteella, että syytetyt olivat saattaneet velallisyhtiön varoja velkojien ulottumattomiin luovuttamalla niitä kahdelle läheisyhtiölle ja ottamalla velallisyhtiön vastattavaksi toisen yhtiön kuluja. Syyteoikeuden vanhentumisajan kuluttua umpeen

syyttäjä vaati rangaistusta samasta rikoksesta myös sillä perusteella, että syytetyt olivat luovuttaneet velallisyhtiön myyntisaamia ja lainanneet sen varoja kolmannelle läheisyhtiölle. Koska vanhentumisajan kuluessa esitetty syyte ei sisältänyt sellaista teonkuvausta, joka kattoi uuden vanhentumisajan umpeen kulumisen jälkeen esitetystä syyteestä kuvattua menettelyä, hylättiin tämä uusi syyte vanhentuneena.

(D: R2002/343, T: 836, KKO:2004:41)DL 3/2004 550

Ulosottolaki - Ulosmittaus - Muutoksenhaku.

Velallinen valitti ulosmittauksesta kärjäoikeuteen. Sivullinen, joka väitti omistavansa ulosmitatun omaisuuden, ei ollut käyttänyt asiassa puhevaltaa ennen kuin hän yhdessä velallisen kanssa valitti hovioikeuteen kärjäoikeuden päätöksestä. Sivullisen vasta hovioikeuteen tekemää valitusta ei voitu tutkia.

(D: S2003/575, T: 1513, KKO:2004:66)DL 4/2004 772

Ulosottolaki - Ulosmittaus - Täytäntöönpanoriitakanne.

Sivulliset, jotka eivät olleet olleet läsnä ulosmittausta toimitettaessa, eivät olleet ulosottomenettelyssä esittäneet väitettä, että ulosmittaus loukkaa heidän oikeuttaan. Kysymys siitä, oliko lainvoimaiseksi tullut ulosmittaus sellainen ulosottolain 9 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu ulosottomiehen täytäntöönpanotoimi tai päätös, jolla väite oli tullut ratkaistuksi siten, että sivulliset olivat menettäneet oikeutensa täytäntöönpanoriitakanteen nostamiseen. UL 9 luku 6 §. UL 9 luku 9 §.

(D: S2003/287, T: 3155, KKO:2003:133)DL 1/2004 164

Vahingonkorvaus - Korvattava vahinko - Henkinen kärsimys.

A oli tappanut B:n, jolla oli viiden kuukauden ikäinen lapsi. Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevin perustein katsottiin, ettei isän kuolemantapauksesta lapsen tunneperäiselle tai henkiselle kehitykselle mahdollisesti aiheutuvia haitallisia seurauksia voitu pitää vahingonkorvauslain 5 luvun 4 a §:ssä tarkoitettuna korvattavana kärsimyksenä. Korvausvelvollisuutta ei voitu perustaa myöskään siihen, että tieto isän väkivaltaisesta kuolemasta tulisi myöhemmin mahdollisesti aiheuttamaan lapselle kärsimystä. VahL 5 luku 4 a § 1 mom.

(D: R2002/822, T: 0068, KKO:2004:3)DL 2/2004 336

Yksityistie - Virheen korjaamismenettely

Yksityistietoimituksen lopetetuksi julistamisen jälkeen, mutta ennen toimituksen merkitsemistä kiinteistörekisteriin, ilmeni, että yhdelle asianosaiselle ei ollut lainmukaisella tavalla tiedotettu toimituksen aloittamisesta. Toimitusinsinööri otti toimituksen uudelleen käsiteltäväksi kiinteistönmuodostamislain 273 §:n nojalla.

Kysymys menettelyn oikeellisuudesta ja muutoksenhausta. (Ään.) KML 273 §

(D: M2002/120, T: 2248, KKO:2004:100)DL 6/2004 1196

Ylimääräinen muutoksenhaku - Määräajan palauttaminen.

Käräjäoikeuden hylättyä velallisen epärehellisyyttä koskevan syytteen ja asianomistajan korvausvaatimukset syyttäjä valitti hovioikeuteen. Asianomistaja oli luopunut valituksen perilleajamisesta saatuaan käräjäoikeudelta virheellisen ilmoituksen, jonka mukaan syyttäjä ei ollut valittanut. Asianomistajalle palautettiin valitusmääräaika. (Ään.)

(D: H2003/277, T: 0780, KKO:2004:37)DL 3/2004 549

**EUROOPAN YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMESTA –
FRÅN EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS DOMSTOL**

Brysselin yleissopimus - 5 artiklan 3 kohta - Toimivalta sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevassa asiassa - Paikkakunta, missä vahingon aiheuttanut teko sattui - Ammattiyhdistyksen sopimusvaltiossa toteuttama toimenpide, joka on suunnattu toisessa sopimusvaltiossa rekisteröidyn aluksen varustamoaa vastaan.

EYT 5.4. 2004 asiassa C –18/02 DFDS Torlin, Komm. *Olavi Sulkunen*...DL 5/2004 985